

**Adami Tanneri E Societate Iesv, S. Theologiæ D. Et In
Academia Ingolstad. Professoris, Theologiæ Scholasticæ
Tomus ...**

Cum triplici Indice

De Fide, Spe, Charitate, Ivstitia, Religione, caeterisq[ue] virtutibus [et]
vitijs: ac varijs hominum statibus. Secvndæ Secvndæ S. Thomæ
Aqvinatis Respondens

Tanner, Adam
Ingolstadii, 1627

V. An & quis in ipsis proximis diligendis ordo seruandus sit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72877](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72877)

67 **ASSERTIO VII.** Nemo tamen, per se loquendo, teneretur inquirere in eiusmodi necessitates; nisi quis sit Episcopus, Parochus, aut Prælati, hi enim in necessitates suorum subditorum etiam inquirere tenentur: alijs sufficit, si vltro occurrentibus modo explicato subueniant. Ita etiam citati. Quo fit, vt multis modis illi strictius obligentur ad subueniendum, quàm cæteri. Plura inferius de correctione fraterna, & scandalo.

68 Tertiò quæritur, an & quomodo possimus aut debeamus, etiam quoad bona temporalia, proximum nobis anteferre.

69 **ASSERTIO I.** Bonum commune, in his bonis, per se loquendo, præferendum est proprio. Ita S. Thomas q. 32. a. 6. & significat hic q. 26. a. 3. 4. Caietanus, Valentia, communis ibidem. Pars enim naturaliter magis diligit bonum totius, quàm proprium, in ijs scilicet rebus, quæ à bono totius propriè dependent.

70 **ASSERTIO II.** In extrema proinde necessitate etiam merè temporali, subinde à priuatis etiam vita exponenda est, pro salute Reipublicæ. Significat S. Thomas loc. cit. & est communis apud Valentiam q. 4. p. 3. & extra controuersiam, si loquamur in casu, quo quis ex speciali officio seu pacto Reipublicam defendere tenetur, vt miles in bello, dux in exercitu &c. Ad hoc enim illi conducti sunt, vt cum vitæ periculo Reipub. defendant.

71 **ASSERTIO III.** An verò, seclusa obligatione speciali eiusmodi officij seu pacti, adeoque ex nuda obligatione charitatis, in necessitate merè temporali, quamuis extrema Reipublicæ, teneatur quis vitam exponere, non constat. Richardus quidem in 4. dist. 45. a. 2. q. 5. & Syluester V. *Ecclesia* n. 2. significant, id esse tantum consilij, quo modo ferè etiam loquitur S. Thomas q. 32. a. 6. Durandus autem in 4. dist. 17. q. 6. simpliciter negat, pro communi bono temporali & politico mortem oppetendam esse; etsi fateatur, teneri quemque pro conseruatione boni communis (eius solum Reipublicæ, cuius ipse pars est) in quo etiam bonum proprium includatur, subinde se obijcere mortis periculo, ex quo tamen verisimiliter speret se euasurum. E contrario Aristoteles 9. *Ethic.* cap. 8. & Cicero de Amicitia, naturalis rationis ductu, simpliciter videntur sentire, cuiuslibet ciui pro incolumitate Reipublicæ etiam mortem oppetendam, cum id necessitas postulat. E quibus nulla sententia ita certa est, vt alijs suam probabilitatè adimat.

72 **ASSERTIO IV.** Etsi quidem quoad vitam, famam, libertatem, aliaque eiusmodi bona necessaria, si sola hæc inter se conferantur, magis sit charitatis inclinationi consentaneum, cæteris paribus, seipsum potius, quàm proximum diligere; attamen per se loquendo, vbi vita solum cum vita comparatur, honestum ac laudabile est, intuitu amicitia, pro amico seu quolibet proximo etiam mortem oppetere. Prima pars est communis apud Valentiam. Quia amor honestus sui, est regula amoris proximorum, vt dictum.

73 Secundam partem tradit S. Thomas in 3. dist. 29. q. 1. a. 5. ad 3. & lib. 1. de regimine Principum, idemque significat hic q. 26. a. 4. ad 2. Consentiant Bannes & Arragonius ibidem, Valentia

q. 4. punct. 3. Victoria relectione de homicidio. Et est doctrina ac sensus SS. Patrum, atque etiam Philosophorum apud eosdem, præcipuè Aristotelis loc. cit. quicquid nonnulli in contrarium dixerint, in quibus Durandus loc. cit. n. 12. asserit, licitum esse, probabili solum, non autem certo vitæ periculo, pro amico & bono communi temporali se exponere. Paludanus quoque in 4. dist. 15. q. 1. docet, nullo modo esse licitum negligere propriam vitam, pro conseruanda vita proximi; quem *communiter*, inquit Arragonius, *sequitur ferè maior pars Neotericorum.* Sed probatur assertio ex Ioannis 15. v. 13. *Maiorem hæc dilectionem nemo habet, vt animam suam ponat quis pro amico suo.*

Ratio est. Quia qui honestatis amore ductus, tam eximio officio colit amicitiam, adhuc simpliciter loquendo, seipsum plus diligit, quàm proximum, vt prudenter etiam Aristoteles ibidem, & S. Thomas citatus in 3. notârunt. Accedit, quòd nemo tenetur tanta cum difficultate, quanta est in proximi interitu negligendo, vitam seruare, vt nec per exquisitissima quædam & preciosissima, aut acerbissimi doloris remedia v. g. in membri abscissione perferenda. Eadem ratione allerit Sa V. *Homicidium* n. 17. & 18. post alios, neminem teneri occidere vnum, vt vel seipsum, vel etiam alterum, quamuis innocentem defendat; etsi possit, saluo moderamine inculpatæ tutelæ, de quo suo loco de homicidio. Accedunt exempla Sanctorum, vt Paulini, qui pro altero seruituti se addixit, & Sanctuli presbyteri, qui pro diacono ceruicem gladio subiecit, apud S. Gregorium 3. *Dialog.* cap. 1. & 37 Admirabilis minusque imitandum est exemplum S. Emerani Episcopi, qui in dignitate Ecclesiastica constitutus, non solum vitam, sed etiam famam pro salute corporali nocentis hominis, quantum in se erat perdidit. Plura infra de Elemosyna.

DVBIVM V.

An, & quis in ipsis proximis diligendis ordo seruandus sit; & an ordo charitatis maneat in patria.

S. Thomas q. 26. a. 6. 7. 8. 9. 10. 11. & 12. 13.

ASSERTIO I. Est in ipsis quoque proximis diligendis ordo quidam seruandus, non solum quoad externum beneficentiæ & charitatis effectum, sed etiam quoad internum amoris affectum. Ita ex communi, & certa S. Thomas hic q. 26. a. 6. post Aristotelem 9. *Ethic.* 2. quicquid nonnulli apud Magistrum, & S. Thomam ibidem, de interno amoris affectu in contrarium dixerint, quibus non nihil fauet Augustinus lib. 1. de doct. *Christi.* cap. 28. vbi dicit, *omnes homines aequè diligendos esse.* Sed vbi accepit voculam *aquè* non pro æqualiter, sed pro *pariter*, hoc est, omnes sine exceptione: cum tamen in ipso effectum non omnibus sæpe subueniri possit, vt ibidem declaratur.

Proba-

Probatur assertio ex 1. ad Timotheum 5. v. 8. *si quis autem suorum, & maxime domesticorum curam non habet, fidem negavit, & est infideli deserior.* & ad Galatas 6. v. 10. *Ergo dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes, maxime autem ad domesticos fidei.* vbi licet quidem præcipue de externis effectibus amoris sermo sit, ex consequenti idem colligitur de affectu interno, ex quo externa amoris signa proficiscuntur. Ratio est. Quia ratio diligendi, quæ est coniunctio vel cum Deo, vel cum amante, in diuersis diuersa est.

76 ASSERTIO II. Magis quidem obiectiue, amore complacentiæ, amandi sunt meliores & sanctiores, adeoque Deo coniunctiores, attamen interim coniunctioribus nobis, quantum in nobis est, desiderare atque etiam procurare possumus maiora bona spiritualia. Ita cum S. Thoma q. 26. a. 7. Caietanus, Bannes, Arragonius ibidem, & Valentia q. 4. punct. 5. ex communi, contra Durandû in 3. dist. 29. q. 1. quia posteriori parte dissentire videntur. Ratio est. Quia istis ex vnâ parte non deest capacitas eiusmodi bonorum: ex alterâ parte hoc ipso, quod coniunctiores sunt, rectè alijs possunt præferri.

77 ASSERTIO III. Per se loquendo, & cæteris paribus, non solum in necessitate corporali & temporali quacunque; sed etiam in spiritali, saltem extremâ, sanctioribus & quibuscunque alijs, etiam spiritali coniunctione nobis propinquis, simpliciter anteferendi, adeoque magis quam alij appreciatuè diligendi videntur carnali coniunctione, nobis proximè coniuncti, vt parentes, filij, fratres carnales, maritus, vxor. Colligitur ex S. Thoma q. 26. a. 7. & 8.

Et prima pars, quoad necessitatem temporalem, est communis, & certa adeo, vt hic ordo in graui materiâ etiam sub mortali obliget. Ratio est. Quia vt ex Aristotele 9. Ethic. 2. rectè docet S. Thomas q. 26. a. 8. in quolibet bonorum ordine, per se loquendo, magis diligendi sunt coniunctiores nobis secundum eundem ordinem, adeoque in ijs, quæ ad naturam spectant, magis consanguinei: in ijs, quæ pertinent ad civilem conuersationem, conuicues: in rebus bellicis, commilitones, adeoque dux exercitus magis, quam parentes.

78 Secundam partem tradit Bannes q. 26. a. 8. rectè tamen addens, hunc ordinem peruertere per se, non esse graue peccatum; non solum quia excessus coniunctionis in hoc genere non est admodum notabilis; naturalis enim coniunctio prior quidem est, antiquior, firmitior, magis intrinseca, & sic etiam absolute loquendo maior, quæ est nostræ sententiæ ratio; spiritalis tamen coniunctio est dignior & perseverantior: sed etiam quia contrarium non improbabiliter absolute asserunt Caietanus ibidem, & Valentia loc. cit.

Dixi tamen primò, cæteris paribus, adeoque seruata debitâ proportionem coniunctionis in vtroque ordine, nam alioqui probabilius est, filium spirituale v. g. præferendum fratri carnali. Dixi secundò, in extremâ necessitate, quia extra necessitatem extremam, rectius præferuntur filij spirituales carnalibus, vt colligitur ex S. Thoma a. 8. ad 2. quia illis ex proprio officio ad hoc obstringimur.

79 ASSERTIO IV. Quoad bona spiritualia, cæteris omnibus, præter consanguineos proximos iam dictos, præferendi sunt spiritaliter nobis coniuncti, vt spiritalis patres, filij, fratres. Ita cum S. Thoma cit. a. 8. ad 2. omnes. Ratio patet ex dictis; quia in hoc bonorum genere isti sunt nobis magis coniuncti.

80 ASSERTIO V. Secundum bona debita seu necessaria magis diligendus est benefactor, quam ille cui benefecisti, licet hunc alioqui diligere facilius sit. Ita S. Thomas q. 26. a. 12. præsertim ad 2. ex communi. Probatur. Quia ad benefaciendum benefactori, præter communem legem charitatis, obligat peculiare debitum gratitudinis, ad benefaciendum alijs non item.

81 ASSERTIO VI. Omnibus benefactoribus per se loquendo, præferendi sunt parentes, & filij. Primum de parentibus ex communi docent S. Thomas q. 26. a. 9. & infra q. 3. 1. a. 3. ad 3. Magister in 3. dist. 29. & apud eundem Origenes & Hieronymus, & insinuat Aristoteles 8. Ethic. vlt. & lib. 9. cap. 2. idque contra quendam Gerardum fufius defendit Buridanus 9. Ethic. q. 3. Ratio sumitur ex summo & tam diuturno beneficio & affectu parentum in filios.

Secundum de filijs intelligitur tum ex naturali propensione parentis in filium; tum quia hic maximè coniunctus est parenti. Interim si quis benefactorem, cuius periculo vitam ipse seruauit, filio præferret, absolute damnandus non esset; cum res non adeo sit certa.

82 Qua de causa etiam Arragonius q. 26. a. 8. post Victoriam, Canum, & Sotum ait: *Quod si fiat comparatio inter amicum redemptorem, & filium, ambobus in extrema necessitate existentibus, pro libito possit vnusquisq; huic vel illi subuenire, quin etiam per accidens fieri potest, vt tam parentibus, quam filijs, iure præferri possit, etsi non debeat, insignis eiusmodi benefactor, si nimirum parens è contrario admodum fuerit erga filium impius & crudelis, aut hic erga illum contumax, vt ex communi docent Valentia & Bannes: idque multò verius est in fratribus, quos tamen ipsos fortasse nemo quantumuis magno benefactori extraneo posthabere teneatur, etsi contrarium sentiant Bannes & Arragonius loc. cit. Secus est de alijs consanguineis minus coniunctis, his enim fieri potest, vt etiam sub mortali peccato tenearis alium insignem benefactorem præferre, vt docent iidem Bannes & Arragonius, post S. Thomam q. 26. a. 10. & Ambrosium apud Magistrum in 3. d. 29. asserentem *bonos domesticos esse malis filijs præferendos.**

83 ASSERTIO VII. Comparando ipsos consanguineos inter se, in extremâ necessitate, patri ante omnes, hinc matri, deinde filijs, postea marito vel vxori, postremò fratribus subueniendum videtur. Ita Bannes, Valentia & Arragonius loc. cit. & colligitur ex S. Thoma q. 26. a. 9. 10. & 11. & q. 3. 1. a. 3. ad 4. Magistro in 3. dist. 29. Bonauentura q. 4. Gabriele q. 1. quicquid isti duo alioqui dicant, naturam magis ferri in filium, quam in patrem. Ratio est. Quia saltem moraliter rem æstimando, excellentior & potior ad illos, quam ad istos videtur esse coniunctio esto alioquin physicè

magis quodammodo diligenti coniunctus sit filius, quam pater, ut docet S. Thomas cit. a. 9. ex Aristotele 9. Eth. c. 12. 1. quia Parentes diligunt filios, ut aliquid sui existentes. 2. quia Parentes magis sciunt, aliquos esse suos filios, quam è conuerso. 3. quia filius est magis propinquus parenti, utpote pars existens, quam pater filio ad quem habet habitudinem principij. 4. quia parentes diutius amauerunt: his enim omnibus cedit, quod filius habet suum esse à parentibus: in quibus ipsis cum Pater habeat rationem principij actiui & nobilioris, iure præferatur matri, iuxta S. Thomam art. 10.

Et præcipue notandum, quod ait S. Thomas a. 9. ad 3. *In necessitatis articulo obligatus est filius ex beneficijs susceptis, ut parentibus maxime prouideat.* Quocirca etiam hanc conclusionem ex eius mente extendendam esse putarim ad quamuis notabile corporis necessitatem, seruata proportione, & cæteris paribus, licet Arragonius a. 11. putet, extra casum extremæ necessitatis, magis subueniendum coniugij; quin etiam Sa v. Charitas n. 3. simpliciter uxorem matri præferat.

84 **ASSERTIO VIII.** Extra talem necessitatem, quoad bonum temporalia, tum spiritualia, quæ spectant ad perficiendum, aut promouendum bonum illud, quod habet homo ultra suum esse, filij Parentibus, & coniunx quoad mutuam cohabitationem, & domesticam obsequia, tam filijs, quam parentibus præferendi sunt. Ita docent citati, Et colligitur ex Aristotele 3. Eth. 2. & S. Thoma loc cit præcipue a. 9. ubi ait; *Parentibus magis debetur honor, filijs autem magis cura provisionis.*

Ratio primæ partis est; quia filij non debent thesaurizare parentibus, sed parentes filijs. 2. Corinth. 12. v. 14. *Secunda pars patet ex Genes. 2. v. 24. Quamobrem relinquet homo Patrem suum, & matrem, & adhaerebit uxori suæ.* Imò & filijs, extra necessitatem extremam, simpliciter præferendam esse coniugem, nonnulli putant, & indicat Caietanusa. 11.

85 **ASSERTIO IX.** Ea, quæ hætenus dicta sunt, intelligenda sunt per se, & cæteris paribus, adeoque respectu eiusdem necessitatis & gradus, licet in diverso coniunctionis genere, ut rectè etiam indicauit S. Thomas a. 10. & apertius q. 3. a. 3. Alioqui enim dubium non est, potius extraneo in extrema necessitate, quam consanguineo in leuiore, & in spiritali extrema cuius proximo potius, quam parentibus etiam in extrema corporali subuenien-

dum esse. Similiter quoque, si dispar sit coniunctionis gradus, semper inter humana solum coniunctione nobis coniunctos insignis aliquis amicus, aut Pater spiritalis præferri poterit, & non nunquam etiam debet consanguineis, non nisi remotiore gradu nobis propinquis, ut superius diximus, & notauit etiam Valentia loc. cit.

ASSERTIO X. Quinetiam his non obstantibus, si quis præscripto quoad consanguineos ordine neglecto, filios parentibus, aut matrem patri, aut coniugem tam parentibus, quam filijs bona fide præponeret, is non esset peccati mortalis condemnandus. Supponunt hoc communiter omnes, speciatim Arragonius a. 11. Ratio est non solum, quod in re non admodum manifestâ, facile excusari potest ignorantia, & bona fides; quin etiam per accidens interuenire aliquid, ob quod secus agendû, quam dictû est: Sed etiam quia non videtur tantus excessus coniunctionis, seu amabilitatis in istis, ut sufficiat ad obligationem adeo grauem inducendam. Unde etiam S. Thomas hac de re differens ait; *hoc diuersa ratione semutuo excedere, & à se vicissim excedi, ita quidem, ut parentes sint obiectum melius & præstantius, adeoque ex parte obiecti magis amandi, quam filius & coniunx, sed minus tamen ratione coniunctionis ad ipsum diligentem, seu ex parte diligentis.*

87 Quod ad secundam partem dubitationis attinet, utrum videlicet ordo charitatis maneat in patria. Respondeo cum S. Thoma q. 26. a. 13. manere quidem eatenus, quatenus & illic Deus super omnia diligendus, & obiectiuè, amore videlicet complacentiæ, plus diligendi illi, qui sanctiores & beatiores, & intensius, id est, firmitus, & magis appetitiuè ipsimet diligens, quam cæteri beati: attamen factâ comparatione ipsorum beatorum inter se, non omnino eodem modo rem se habere. sicut se habet in viâ, hic enim sanctioribus simpliciter præferuntur in amore, quoad æstimationem, coniunctiores nobis, quia videlicet isti indigi & capaces esse possunt maioris boni, quam habeant re ipsa nunc sanctiores: at in coelis, ubi omnis eiusmodi indigentia & capacitas cessat, sanctiores absolute & simpliciter præferri coniunctioribus, ita ut rationabiliter non possimus nobis coniunctioribus maiora bona velle vel optare, quia non sunt eorum capaces, sed quisque beatus sua sorte & conditione contentus est, ut diximus tom. 2. disp. 1. q. 4. dub. 1.

Q V Æ S T I O IV.

De actibus & effectibus internis & externis Charitatis; adeoque etiam de Misericordia & Beneficentia, deque dono Sapientie Charitati respondente, ac præceptis charitatis.

S. Thomas 2. 2. q. 27. 28. 29. 30. 31. 44. 45. & 46.

Resoluetur hæc questio quatuor dubitationibus. I. De varijs actibus & effectibus charitatis speciatim internis, ut amore, gaudio, & pace. II. De Misericordia & Beneficentia ad externos charitatis actus spectantibus. III. De dono Sapientie Charitati respondente. IV. De præceptis Charitatis, speciatim quod est quotuplex de dilectione præceptum extet, & num in hac vita impleri possit, & quandom obliget.

DVBIVM